

Paraules per al laberint econòmic

Si, per a la Fundació del Español Urgente (FundéuRAE), la paraula de l'any 2025 va ser aranzel, per a l'exercici inaugurat recentment, al ventall de potencials candidates, hauríem d'incloure des d'incertesa o geopolítica, si ens deixem dur pel vertigen de l'actualitat recent, fins a assequibilitat, quan es tracta d'incidir en les cicatrius causades pels diferents xocs que ha hagut d'afrontar l'economia internacional des del 2020. En tots els casos, són paraules que reflecteixen els efectes dels moviments tectònics en el vell ordre econòmic internacional, subjecte a més canvis des de la pandèmia que en les quatre dècades anteriors. Quelcom que s'ha tornat a posar de manifest després de la intervenció dels EUA a Veneçuela, amb el mercat de petroli com a canal potencial d'afectació per a l'economia a mitjà termini, tenint en compte les abundants reserves de cru existents al subsol veneçolà (gairebé el 20% del total mundial) i l'escassa capacitat de producció actual (una mica menys d'un milió de barrils diaris) per l'obsolescència de les seves infraestructures. Per tant, el principal focus de risc a curt termini torna a ser la geopolítica, amb una nova acceleració del procés de transició del multilateralisme a un nou marc sotmès a esferes d'influència i a la competència multipolar, la qual cosa pot augmentar les tensions en àrees d'elevada importància estratègica, com Taiwan o Groenlàndia. Una vegada més, la UE se situa en el focus, obligada a prendre decisions quan encara es troba a mig camí en el procés de recerca de l'autonomia estratègica, tot i l'avanç que ha representat acordar l'emissió de 90.000 milions d'euros en eurobons per cobrir les necessitats de finançament d'Ucraïna a curt termini.

Tot aquest soroll vinculat als reequilibris de la política exterior de la principal potència econòmica del món no hauria de fer passar per alt alguns senyals significatius de les últimes setmanes, com el superàvit comercial xinès, que ja s'ha situat en la psicològica xifra del bilió de dòlars en termes anuals i que reflecteix la capacitat d'adaptació del gegant asiàtic a la nova realitat geoeconòmica; el descens de la prima de risc espanyola fins a mínims del 2009, o el nomenament d'un grec com a president de l'Eurogrup poc més d'una dècada després del rescat del país. Mentrestant, els indicadors d'activitat continuen donant mostres de resiliència, i la inflació global prossegueix el seu procés de convergència cap als objectius dels bancs centrals, amb l'interrogant dels EUA. El dubte és si som davant la calma que precedeix la tempesta, ja que, com recentment ho recordava Gita Gopinath, utilitzant l'exemple del *brexit*, els danys estructurals causats per polítiques econòmiques inadequades, com l'augment de les barreres comercials, es manifesten lentament i, en la majoria de les ocasions, són difícils de revertir.

A curt termini, els efectes del *boom* inversor en intel·ligència artificial i d'una política fiscal expansiva, juntament amb unes condicions monetàries més laxes, haurien de permetre mantenir la velocitat de creuer de la recuperació internacional i compensar les adversitats. Però aquesta resiliència de l'economia global pot tenir els peus de fang si algun dels motors s'acaba gripant. A més a més, cal tenir en compte que s'està produint una recuperació en forma de K, amb fortes divergències geogràfiques, sectorials i, fins i tot, generacionals en alguns països i amb les dificultats econòmiques de segments de la població (el que alguns anomenen crisi d'assequibilitat) explicant una gran part dels girs electorals dels últims anys a les dues bandes de l'Atlàntic. La pregunta és quines polítiques econòmiques poden contribuir a revertir la situació i fer més inclusius els beneficis del creixement econòmic actual i del que hauria de venir gràcies a l'embrionari canvi tecnològic. La resposta no és senzilla sense tocar el delicat equilibri entre l'eficiència i l'equitat. El que és clar, com es posa de manifest al Dossier d'aquest informe, és que la productivitat és el motor últim del creixement econòmic sostenible i del benestar a llarg termini. Un augment sostingut de la productivitat permetria augmentar la capacitat adquisitiva dels ciutadans i, per tant, millorar les seves condicions de vida, abordar els desafiaments que té Europa per davant (demografia, transició energètica i autonomia estratègica, entre d'altres) i, en última instància, mantenir la rellevància de la regió davant els desafiaments del nou escenari global. Només cal una dada, el creixement real per hora treballada a la UE des de la COVID-19 ha estat del 0,5% (l'1,7% en el període 1996-2007), de manera que la palanca per augmentar el creixement potencial de la regió és molt clara, com ho va posar de manifest l'informe Draghi l'any passat. És hora de revertir aquesta tendència i que la productivitat passi a ser la paraula econòmica més important a Europa, no solament el 2026, sinó en els exercicis que vindran.

José Ramón Díez
Gener 2026